

شناختنامہ اسطوره‌های ہندی

پل ماسون اورسل
لوئیس مورین

ترجمہ
محمد شکری قومشی
اکرم دژھوست گنگ

اشارات از نگاہ ادیان مذہب
معاونت پژوهش

فهرست مطالب

۹	مقدمه مترحمان
۱۱	پیش گفتار...
۱۱	پیچیدگی دینی جامعه هندو
۱۴	آیین‌های غیر آریایی
۱۶	سنت آریایی آیین ودا - برهمایی

بخش نخست درمه برهمایی

۲۲	پیش درآمد
۲۳	ایندره.....
۲۶	ایندره و دیو وریتره
۲۸	ایزدان نیروهای کیهانی میتره و ورونه
۳۱	تاستیاها یا اشوین‌ها ریهوها
۳۴	اسطوره‌های شهریار

بخش دوم اساطیر طبقه روحانیان

۳۶	پیش درآمد
۳۶	کیش آگنی
۴۰	سومه..... ..
۴۳	ساویتره (ساویتری)
۴۴	سوریه.....
۴۷	اوشس.....
۴۸..	یوش.....
۴۹	یرجآپتی.....
۵۰	بریهسپتی...
۵۰	آدیتی..... ..
۵۱	تواشتر..... ..

۱۲۲	تولد و کودکی بودا
۱۲۴	اردواح بودا
۱۲۷	رسالت و دست‌فروشتنِ بررگ
۱۳۰	روشن‌بینی
۱۳۴	موعظه
۱۳۵	فیل چشم‌گین
۱۳۷	معجرهٔ بررگ سروستی
۱۳۷	تعبیر کیش جانوادهٔ بودا
۱۳۸	ندر کودک
۱۳۹	ندر میمون
۱۳۹	مرگ بودا
۱۴۱	حاتکه‌ها
۱۴۵	تکثر بودا
۱۴۵	نارمود هری بودا شاکیه‌موی
۱۴۶	ار دیبکره تا میتریه، بوداهای موشی
۱۴۷	بوداهای دهیانی
۱۴۸	نُدْهِیَسْتَوَه‌های دهیانی اَوُلْکِیْتَشَوَرَه
۱۵۱	دیگر نُدْهِیَسْتَوَه‌ها محوشری، میتریه، کشیتی‌گرهه
۱۵۵	نعود اساطیرهندویی در کیش بودا

بخش ششم اساطیر هندویی

۱۶۰	یش درآمد
۱۶۰	یش ویشو
۱۶۳	تحسدهای ویشو
۱۶۵	تحسد ماهی، متسیه
۱۶۷	تحسد گرار وحشی، وراهه اوتاره
۱۶۸	تحسد لاک‌پشت دریایی

بخش سوم اسطوره‌های مردمی دیوان

۵۴	پیش‌درآمد
۶۲	اسوره‌ها
۶۷	راکشه‌ها
۶۸	نحستین تحسد راوَنَه هیرَیَه کشیپو
۷۳	دومین تحسد راوَنَه
۷۴	سومین تحسد شیشوپاله
۷۹	ناگه‌ها
۸۱	پریکشیت
۸۲	اوتنکه و گوشواره‌ها
۸۴	رودره و ماروت‌ها
۸۸	حاستگاه شیوا و ویشو
۸۹	جوری‌های گنده‌روَه

بخش چهارم اساطیر انتزاعی براهمنه‌ها

۹۶	پیش‌درآمد
۹۷	برهما و سرسوتی
۱۰۱	کاهان و قهرمانان اسطوره‌ای
۱۰۵	ماتهریشون بهریگوها
۱۰۶	کیهان‌شناسی
۱۰۷	فرحام‌شناسی

بخش پنجم درمه‌های دگراندیش

۱۱۰	کیش حَیَه
۱۱۲	تیرتنکره‌ها
۱۲۰	دیگر تیرتنکره‌ها
۱۲۰	کیش بودا
۱۲۱	داستان رندگی بودا

۱۷۳	کریشه
۱۸۲	رامه
۱۹۰	کیش شیوا
۱۹۷.	داستان فرعی شیوا
۱۹۷	پاروتی
۲۰۱	فرربدان و شیوا و پاروتی
۲۰۶	کووره (کویره) ..
۲۰۷	سه‌گانه
۲۱۲	دامهٔ گسترش اسطوره‌های هندو
۲۱۳	نمایه

ایدره

آریایی‌ها، که یوغ خود را بر گردن نومیان هند انداخته بودند، با شوری وصف‌ناشدنی ایدره را می‌پرستیدند نقایص و فصایل یک کشتَرِیه، یا دست‌کم یک آریایی ندوی، یک‌جا در ایدره جمع شده و در او تلور یافته بود که هم حلوه بی‌ناکی آن‌ها بود و هم نمودگار افراطشان این خدا شهید میسوی^۱ را نه برای بهره بردن که برای مست شدن سر می‌کشد او یکی از ایردان ودایی است که در خصوصیات و اخلاقیات با حلوه‌ای اسانی نمود پیدا کرده و نه بحوی کاملاً برحسته تیشترین سروده‌های ودایی (دویست و پحاه سرود) را به خود اختصاص داده است

اما اهمیت و ارزش کار بزرگ ایدره را هنگامی درک خواهیم کرد که ندایم حاک کشاورزی در هند ماه‌ها در معرض بور شدید حورشید قرار می‌گیرد و چنان سحت می‌شود که نه می‌توان آن را شحم رد و نه دانه‌ای در آن کاشت ازین رو، طبیعی است ایردی که ناران به ارمغان می‌آورد در ریباترین سروده‌ها به کرات فراخوانده و از او استمداد شود با آن‌چه شاعران عصر ودایی سروده‌اند، نادهای دریایی که ابرها را با خود آوردند دشمنانی بودند که آرو داشتند به گنج پنهان در آن‌ها دست یابند ایان، پیش از آن‌که گنج‌ها از دل آب‌های آن سوی خشکی‌ها بر سر و روی ایشان فروبارد، با پیروی فوق طبیعی پیور شده بودند

ایدره به تنها ایرد طبیعت که حدای حگاوران بیر هست، نوعی هرکول^۲ با حلوه‌ای از ربوس^۳ او در آسمان فرمان می‌راند و در آن هنگام که رعد می‌رند و آن‌گاه سیل ناران بر زمین فرومی‌بارد، در طوفان، حش پیور می‌گیرد وی هم با دو دست، که با یکی آدرحش (وَحْرَه^۴) و با دیگری کمان را نگه داشته، به تصویر کشیده شده است و هم با چهار دست در تصویری که چهار دست

پیش‌درآمد

کیش براهمی، میراث سنت ودایی، کانون ناورها و آیین‌های مخصوص آریایی‌های هند است در این کیش، پداشت‌های خاص طبقه ارتشتاران و بیر تفکرات دیگری را می‌یابیم که به‌ویژه بر طبقه روحانیان و بر عقاید عامه مردم تاثیر گذاشتند افرون بر این، اساطیر انتزاعی‌تری وجود دارند که با خود براهمان پیوند حورده‌اند

مدت‌ها پیش از آن‌که کاست براهمی در هند پدید آید، بیاکان هند و آریایی آن‌ها در نقاطی نامعلوم در عرب آسیا پراکنده شدند آن‌ها حدایانی را می‌پرستیدند که نایست از گروه حدایان شایسته مقام فاتحان اشراف‌سالار ناشدند از این حدایان در عهدنامه‌ای که حاطره‌اش بر الواح گلی عارکوی یا پتریا^۱ در کایادوکیه^۲ بار مانده به عنوان صامس یاد شده است این پیمان‌نامه در حدود سال ۱۴۰۰ پیش از میلاد بین ماتی‌بارا^۳، شاه میتانی^۴، و سویلولیوما^۵، شاه هیتی^۶، بسته شده و از ایدره^۷، میتره^۸، و روبه^۹، و دو ناستیا^۱ در مقام گواهان این معاهده نام برده شده است دست‌کم سه حدای بحست چون ایردشاه نارموده شده‌اند آنان در تقابل با آیین - حدایانی شکل گرفته‌اند که طبقه اجتماعی براهمی در سرزمین هند به ترسیم خطوط اصلی حویشکاری آن‌ها پرداخته بود

1 Bogaz-Keui (Pteria)

۲ Cappadocia منطقه‌ای در سرخ آسیای

صعب، به‌ویژه در دره شمال فرل ابرماق در

برکه امروری(م)

3 Mattinaza

4 Mitanni

5 Subbiluliuma

6 Hitti

7 Indra

8 Mitra

9 Varuna

10 Nasatya

دارد، با دو دست بیره‌هایی را گرفته است. مرکب او فیلِ اِیراوَتَه^۱ است که از دریای شیر راده شده است.^۲

ایدره، پیش‌بمونه کاست بحیرادگان، با ایردانی که حاستگاه‌هایی دیگر داشتند رابطهٔ قابل‌توجهی بداشت اما کوشش‌هایی صورت گرفته که میان او و ایرد آگی^۳ پیوندهایی نزدیک بنیاند تصور بر این بود که او برادر هم‌راد آگی و ارین‌رو پسر آسمان و رمین است همسرش، که بیشتر نارتات خودش بود، ایدرانی^۴ و پسرش سیتره‌گوپته^۵ بود.

ایدره اسوَرگپتی، مِگه‌واَهه^۶، و وَحری^۷ است، به‌ترتیب یعنی سرور آسمان، اثرسوار، و رعدآفرین او در کوه مِرو^۸، مرکز فرضی رمین، در شمال هیمالیا^۹، و بنابراین میان رمین و آسمان رندگی می‌کند. داستاان بردش با دیو نشان‌دهندهٔ آن است که مَه‌اِنْدَرَه^{۱۰} (ایدرهٔ بزرگ) شایستهٔ لقب شکره^{۱۱}، به معنی بیرومند، است.

نقاشی راجپوت، سدهٔ ۱۹ میلادی

ایدره و همسرش، اندرانی در بهسب محرک حوس سَوَرگه (Swarga) میان ابرهای کوه مِرو (Meru) بر بخت سسسه‌اند افرون بر مرکوس فیل اِیراوَتَه (Airāvata) تصویر جنگجویان دلیر و گروهی آسْتِرا و گندهروه - خورنان بهسی و نواریندگان آسمانی — برامون او دنده می‌سوند مقام ایدره که در اصل ایرد بزرگ کاست جنگاوران آرنانی بود، بعدها به خانگه دوم برل ناف اما معامی کمر ار سروری ابردان کهر ناف

1 Airavata

۲ فیل‌سواری ایدره از به هم ردن آب امانوس ندا شده است و به همس مناسب آن را Iravat یعنی به‌دست‌آمده از آب، خوانده‌اند. نک محمدرضا جلالی ناسی، هند در یک نگاه، بهران، شراره، ۱۳۷۵، ص ۷۶۱ (م)

3 Agni

4 Indrani

5 Sitragupta

6 Meghavāhana

7 Vajri

8 Meru

۹ Himalaya به معنی «میرلگه برف» (م)

10 Mahendra

11 Shakra